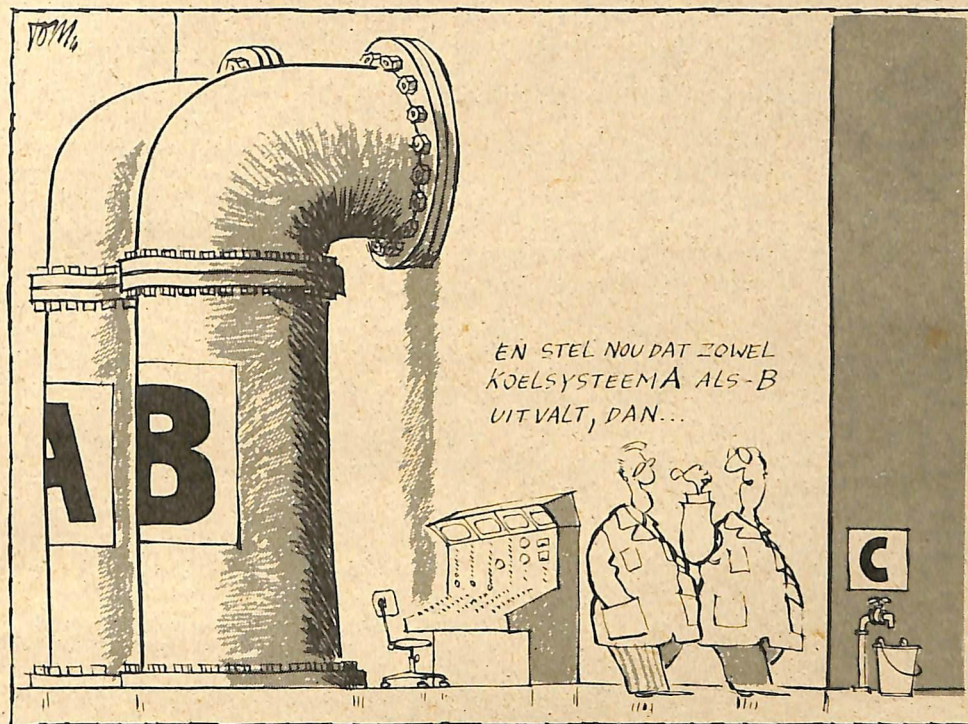

na de bijna-ramp in Harrisburg

menselijke faktor bleef buiten beschouwing

Het erg onwaarschijnlijk geachte, maar toch gebeurde ongeluk met de kerncentrale bij de Amerikaanse stad Harrisburg demonstreert, voor wie het nog niet geloven wilde, dat kernenergie technisch en maatschappelijk nog nauwelijks rijp is voor massale toepassing.

Als de lezer deze Humanist onder ogen krijgt, is het waarschijnlijk dat de crisis in de kernreaktor definitief is bedwongen en daarmee de noodzaak van een groot-scheepse evacuatie van de plaatselijke bevolking.

Maar wel is nu duidelijk geworden dat hier iets heeft plaatsgevonden dat volgens alle officiële deskundigen niet kon gebeuren: een onvoorziene fout die had uit kunnen lopen op een explosie, waarbij een groot deel van de radio-actieve stoffen uit de centrale vrijkomen en over een groot gebied worden verspreid. Niemand kan meer volhouden dat de mogelijkheid van zo'n kalamiteit niet bestaat. En toch is dat juist wat door de meeste officiële voorlichters werd beweerd. Zij vertrouwden liever op de steeds groter wordende technische perfectie. Zo stelden de bouwers van de reaktor in Kalkar in een brochure van 1976 dat de veiligheidsvoorzieningen een waarborg vormden dat de centrale – zelfs indien

zich de meest onwaarschijnlijke storingen zouden voordoen – geen gevaar voor de omgeving kan opleveren.

De bijna-ramp in Harrisburg heeft laten zien dat met een dergelijke redenering een veel te groot risico wordt genomen voor de levende en toekomstige generaties. Daar dreigde immers te gebeuren wat de deskundigen meenden te kunnen uitsluiten. Harrisburg toont de onhoudbaarheid aan van tot dusver door de nukleaire industrie en nationale overheden gehanteerde risico-analyses. Er wordt in deze analyses een groot aantal vooronderstellingen ingevoerd waarbij alleen rekening wordt gehouden met factoren die overzienbaar, berekenbaar en bekend zijn.

Menselijke fouten zijn bij het maken van deze analyses niet betrokken.

Erik van der Hoeven die het Humanistisch Verbond vertegenwoordigt bij de voorbereiding van de maatschappelijke discussie over het toekomstig energiebeleid in Nederland schrijft in HP van 4 april: dat hoe men het ook went of keert, de lichtwater-reaktor (waartoe zowel Dodewaard als Borssele behoren) een wezenlijk onveilig reaktortype is. „Bij de keuze ervan hebben commerciële en politieke invloeden eerder dan veiligheidsoverwegingen de beslissende rol gespeeld. Alle indrukwekkende veiligheidsmaatregelen om de kern heen

verhinderen niet dat menselijke fouten tot noodsituaties kunnen leiden. De „faktor mens” is bij de ontwikkeling van kernenergie buiten beschouwing gebleven. (...) Niet alleen de veel te optimistische want eenzijdige veiligheidsfilosofie betreffende kerncentrales moet op de helling. Hetzelfde geldt voor de voorlichting in de nukleaire sektor waarbij tot nu toe ook de commerciële en politieke belangen zwaarder wegen dan het algemeen maatschappelijk belang. Het publiek moet tot elke prijs worden gerustgesteld, ook als daartoe alerminst reden toe is.

Ook zijn pogingen om wat er is gebeurd, voor te stellen als een betreutswaardige maar leerzame fout die wel niet gauw weer zal voor komen, al in volle gang. Zelfs is het mogelijk dat er zich al deskundigen hebben gemeld die het uitblijven van een nukleaire catastrofe in Harrisburg bestempelen tot een triomf van technisch vernuft.

De gebeurtenissen in Harrisburg dwingen tot een nieuwe bezinning op de risico's van kernenergie en het gebruik van deze energiebron in de samenleving. Er is alle reden om een groter gebruik van kernenergie voorlopig uit te stellen, totdat de veiligheids- en milieuproblemen op een maatschappelijk aanvaardbare manier zijn opgelost. Maar er is ook alle reden om het gebruik van olie en vooral kolen zo veel mogelijk te beperken vanwege hun giftige verbrandingsprodukten en bedreiging van het wereldklimaat, en zo zuinig mogelijk te zijn met de schone energiebron gas.

De enige weg naar verlichting van de problemen die de komende energiekrisis zal brengen, lijkt een drastische besparing op het energiegebruik. Dit houdt ook in consumptiebeperking, afzien van economische groei en bereidheid tot verlaging van de materiële welstand. Deze offers zouden wel eens een betere levensverzekering kunnen geven voor de nu opgroeiende generaties dan hoogdravende technologieën die te vroeg en met te weinig inzicht in hun komplikaties worden toegepast.

Nederland staat aan de vooravond van de door de regering aangekondigde brede maatschappelijke discussie over kernenergie. Het is van het grootste belang dat ook het Humanistisch Verbond zijn stem in deze discussie laat horen.

hes van huizen

IN DIT NUMMER

uit het hoofdbestuur	pag. 2
boekbespreking	
„visies op jeugd”	pag. 3
relationeel vormingswerk	pag. 4
kongresnieuws	pag. 5
brieven	pag. 6
de omstreden serie	
Holocaust	pag. 7

De HB-agenda van 16 maart 1979 was weer goed gevuld. Vanzelfsprekend passeren in deze tijd nogal wat congreszaken het HB.

Zo werd vandaag o.m. de tekst vastgesteld van het voorstel tot wijziging van statuten en huishoudelijk reglement. De belangrijkste punten op de agenda lagen echter buiten de sfeer van de eigen Verbondsorganisatie; we spraken met onze vertegenwoordigers in het HSHB-bestuur, met name ook over de (eerste) „H” van de HSHB en verder werd aandacht besteed aan de verhouding tussen humanistisch vormingsonderwijs (HVO) en het schoolvak Kennis Geestelijk Leven (KGL). Dit laatste onderwerp vroeg de aandacht, omdat voor het vak KGL een leerplan in ontwikkeling is. Gesignaleerd werd dat de besturen van openbare en samenwerkingscholen nogal eens de voorkeur blijken te geven aan KGL boven ons eigen HVO. Bij het voortgezet onderwijs wordt voor KGL bovendien vaak een le graads docent uit confessionele kring benoemd. Besloten werd voor twee zaken speciaal de aandacht te vragen in een binnenkort te voeren gesprek met minister Pais van O&W: aandringen op de spoedige voorbereiding van een Algemene Maatregel van Bestuur inzake vergoeding van HVO-docenten aan het openbaar voortgezet onderwijs en het verzorgen van het HOI van een opleiding van le graads docenten HVO. Dit laatste onderwerp komt in de HB-vergadering van 6 april 1979 opnieuw aan de orde.

Een aantal zaken m.b.t. de HSHB kwam aan de orde in de periodieke bespreking met Ruitenbergh en Timmnet, de HV-vertegenwoordigers in het HSHB-bestuur. Het humanistische karakter van de HSHB-huizen vraagt voortdurend aandacht. Gememoreerd werd dat het vaak bijzonder moeilijk is – ook na een advertentie in „Humanist” – om humanisten te vinden voor de functie van directeur van een HSHB-huis. Ook de bejaardenhelpsters worden veelal in confessionele kring gevonden; in hun opleiding is weinig ruimte voor het levensbeschouwelijke aspect. De suggestie werd gedaan om de humanistische raadslieden in de huizen bij de opleiding in te schakelen, zoals dit in de ziekenhuizen al langer gebeurt. Ook op bestuurlijk niveau wordt de kwestie van de „H” van de HSHB bestudeerd; in oktober 1979 is er een conferentie over dit onderwerp.

Een verdere toename van het aantal

HSHB-huizen is niet te verwachten gezien de z.g. 7%-norm die CRM hanteert. Jammer is dat de HBB (een dochterinstelling van de HSHB) te kampen heeft met problemen met de bouw van eenheden voor een- en tweepersoonshuishoudens.

Aangezien de HBB geen toegelaten instelling is, kan ze niet bouwen in de woningwetsector en juist aan dergelijke wooneenheden met een lagere huur bestaat een erg grote behoefte. Men moet daarom samenwerking zoeken met algemene woningbouwverenigingen in plaatsen waar men zou willen bouwen. Vaak blijkt dan dat de HSHB/HBB als een dogmatische organisatie gezien wordt (!); aan goede voorlichting bestaat dus duidelijk behoefte.

In de serie oriëntatiegesprekken van het HV met politieke partijen waren ditmaal PSP en PPR aan de beurt.

Op veelvuldig verzoek vanuit de gemeenschappen wordt nu een proef genomen met een wekelijkse opgave aan de gemeenschapsbesturen van nieuwe leden. Zo kunnen deze nieuwe leden al kort na hun aanmelding worden benaderd voor een eerste kennismaking!

sentrop

**Onbeschrijflijke ontroering
bevangt mij
altijd tussen Amsterdam
en Haarlem.**

**Wanhopig zoekend
volgen
mijn ogen het rijwielpad
waarlangs zich
lang geleden
een blond schoolmeisje
huiswaarts spoedde
– rode wangen van
de tegenwind –
haar nieuw gekochte rok
onder de snelbinders.**

**Na aankomst te S.
bleek het zorgvuldig
gekozen kledingstukje
aan de greep
van het elastiek
ontsnapt
en misschien ter
hoogte van Halfweg
(of daarvoor? of daar voorbij?)
achtergebleven.**

THEUN DE WINTER
Overgenomen uit Citroen, citroen
(„Loof de Heer” is Kampioen)
Een selectie van gedichten uit *Propria Cures* 1961-1972

Een tijdje geleden stond er in de Humanist, dat mijn man in de lappenmand was. Dat was met een depressie en nog wat bijbehorende narigheden. Niet ernstig, 't kwam wel weer goed, maar het duurde allemaal wat langer, dan iedereen hoopte en verwachtte, zodat de lappenmand met man en al overgeplaatst werd naar een oord hier 30 km vandaan voor een wat meer doeltreffende therapie, die overigens heel goed aanslaat. Inmiddels zit ik hier thuis in m'n eentje aan den lijve te ondergaan wat iedere geëmancipeerde vrouw moet kunnen en durven en weten. Ik rij iedere dag met de auto 60 km. om hem te bezoeken, want tot nu toe wil hij alleen nog maar mij en de kinderen zien. Ik krijg ook veel telefoontjes, die als 't er tenminste niet al te veel zijn, zodat ik ook nog iets kan doen aan mijn dagelijkse bezigheden, best gezellig en welkom zijn. Bovendien belt mijn man me 's avonds op, als er geen avondbezoek geweest is, om nog even te kletsen, dus ik red het wel.

Toch zijn er enge dingen, één héél eng ding verleden week: de ruitenwissers van de auto deden het niet meer. Een flinke tik wilde in 't begin nog wel eens helpen, maar uiteindelijk moest de garage uitkomst brengen. Dat klinkt heel gewoon: „even naar de garage”, maar dat is nu net een van die dingen, waar ik als de dood voor ben. Hij ligt al zo eng, in een heel klein straatje, parkeren is er onmogelijk en dan als vrouw, die nauwelijks weet, hoe de motorkap open moet, te midden van al dat bezige manvolk, waar de deskundigheid van afstraalt, dan sta ik zachtjes te sterven. De chef-monteur deed zorgelijk. Veel zien, veel werk en dit werd een grote reparatie, ik kon het wel vergeten die dag. Voorzichtig manipuleerde ik met de lappenmand, waar mijn man in zat, 30 km van huis. Goed, hij zou zien. En daar stond ik, 's morgens om tien uur in 't zonnetje ergens in Amsterdam Oost. „Dat wordt de stad in,” besloot ik, „koffie met appelgebak, een museum en de rest zien we wel weer.”

Nu was er net die middag op het Leidseplein een protest-manifestatie van allerlei theaterscholen tegen het intrekken van beurzen. Onze jongste dochter zou er ook aan meedoen met een acrobatiek-groep. Ik werd voorgesteld aan de leraren, twee oud-acrobaten, enige mannen en ik zag onze jongste telg door de lucht zweven en halsbrekende toeren uithalen. Een paar maanden geleden had mijn man, voor zijn ziekte, ook al eens hier in de kamer op de grond gelegen, met zijn armen omhoog en daarop weer onderste boven de acrobate van de familie. „Niks an, mam!” Maar mam had het zweet in de handen, ook nu weer. Maar alles ging goed.

Om drie uur mocht ik de auto komen halen. Ik was thuis en het hoosde van de regen. Gelukkig was er buurman Arie, die me met zijn auto wel even naar de garage wou brengen.

Soms is er, geloof ik, wel eens een lappenmand nodig, om te beseffen, hoeveel schatten van mensen er toch eigenlijk zijn.

ans spigt

Humanist

Eindredakteur: Hes van Huizen
Gedrukt op kringloop-papier bij
Brouwer Offset b.v., Utrecht.
Redactie-adres:
Humanistisch Verbond,
Oude Gracht 152, 3511 AZ Utrecht
of Postbus 114, 3500 AC Utrecht.
Telefoon: 030 - 31 81 45.
Abonnementsprijs voor niet-leden:
f 20,- per jaar t.n.v. Humanistische
Pers, postgiro 58, Utrecht.

Spoorboekje voor jeugdvraagstukken

De titel van Brentjens' boek maakt meteen al nieuwsgierig. Visies, meervoud dus. Want soms krijgt men de indruk dat er t.a.v. de jeugd maar één visie bestaat: de jeugd in de zeventiger jaren is zielig. De stakkers hebben geen uitzicht op werk, verkeren in een identiteitscrisis. Fatalisme en nihilisme zouden de meest kenmerkende eigenschappen zijn van de jeugd. Gemakshalve worden dan maar een paar feiten vergeten: de Kalkar-demonstratie was bepaald geen aangelegenheid van vergrijsde dames en heren alleen.

De VPRO-aktiespots worden altijd door jonge stemmen ingesproken op de band, nog nooit zijn er zoveel jongeren geweest die vrijwilligerswerk binnen de welzijnssektor willen doen. Niet in de eerste plaats om het geld, maar juist om boekenwijsheid af te wisselen met praktische ervaring. Soms krijg ik de indruk dat volwassenen er baat bij hebben om de problemen bij bepaalde groepen jongeren, die er natuurlijk zijn, zo zwartgallig mogelijk voor te stellen.

Een andere vervelende kant van die „de jeugd is zielig-visie” is de generaliserende manier waarop over „de” jeugd wordt gesproken: hat maakt de discussie troebel. Wie de jeugd ziet als een fase naar de volwassenheid zal anders denken en analyseren dan wie de jeugd primair beschouwt als de motor voor maatschappelijke veranderingen. Bovendien let een klinisch-psycholoog op andere dingen dan een cultuurfilosoof.

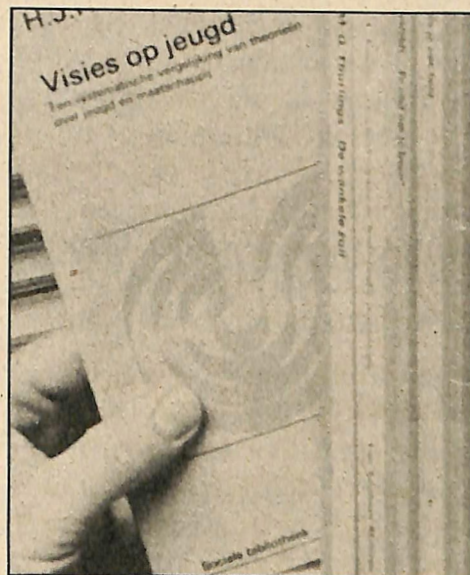
Bij Brentjens niets van dit alles. Hij begint zijn boek vrijwel direct met een duidelijke omschrijving van jeugd. De omschrijving eindigt met een schema dat tegelijkertijd leidraad is voor de vorm van het boek. Zelf noemt hij dit schema toepasselijk het spoorboekje voor jeugdvraagstukken, ieder hoofdstuk van het boek is een spoor.

Spoorzoeken

Er zijn vijf sporen. Het eerste: leeftijd is bepalend voor het jeugdgedrag (Bühler, Freud en Erikson). Twee: een ideaaltipe is bepalend voor het beeld van de jeugd (Riesman en Bates). Drie: maatschappelijke functie van jeugd als generatie (Eisenstadt, Schelsky, Van Helsen). Vier: jeugd als draagster van maatschappelijke veranderingen (Thurlings, Stappers, Brentjens). Vijf: jeugd als sociale gedragvorm (Rosenmayr). In het vijfde spoor is jeugd niet meer een aparte groep maar gaat het om een jeugdige presentatie als ideaal voor alle leeftijdsgroepen, want dat is „progressief”. Brentjens: deze benadrukking van de jeugdige presentatie als ideaal heeft ook zijn betekenis voor de jeugd zelf. Deze wordt gesterkt in het bewustzijn een belangrijke fase en een belangrijke groepering te zijn (...). Jeugdigen gaan kritischer reageren op situaties waarin ze naar hun gevoel niet voldoende meetellen, of waarmee ze zich niet kunnen verenigen. Ze brengen gemakkelijker hun systeemkritiek en hun politieke utopia naar voren omdat jeugdig zijn blijkbaar een centrale waarde is voor ouderen (p. 38).

Opsomming

De categorieën sluiten elkaar niet uit, maar aangezien het boek geen wetenschappelijke pretenties heeft, is dat geen bezwaar.

Voor mensen die qualitate qua met jeugdigen te maken hebben is het een handige indeling om over jeugdvraagstukken te denken en te discussiëren. Voor het boek heeft deze systematiek echter de konsekwentie dat de vijf hoofdstukken bestaan uit een wat vermoeiende opsomming van theoretici en – in mindere mate – problemen, met aan het eind een samenvatting in een schema plus een evaluatie. Duidelijk, dat wel, maar ook taai.

Dit hoeft niet steeds een bezwaar te zijn, want Brentjens heeft twee doelgroepen: mensen die beroepshalve met jeugd te maken hebben, en studenten, want „visies op jeugd” is ook als leerboek bedoeld. Voor de eerste groep is de schematische aanpak een voordeel. Ze zal het boek niet helemaal lezen, maar het gebruiken om snel een indruk te krijgen. Iemand die aan arbeidsbemiddeling doet, zal genoeg hebben aan de sporen 3 en 5; een verpleegkundige in een kinderziekenhuis volstaat met spoor 1. Als leerboek is het naar mijn mening totaal ongeschikt, zowel naar vorm als naar inhoud. De uitgever heeft de leerboekprentie kennelijk niet serieus genomen, want er is geen register en zelfs geen begrippenlijst.

Veel belangrijker is het feit, dat de inhoud niet aansluit bij hetgeen waar studenten belangstelling voor hebben. Freud en Erikson. Okee, dat gaat er altijd wel in. Maar Schelsky en Eisenstadt? Deze mensen beschrijven de jeugd vooral in termen van emancipatie d.m.v. de georganiseerde jeugdbeweging: de padvinderij, de AJC, de keurige studentenverenigingen. Echt, daar krijg je geen handen meer voor op elkaar. Emancipatie via de padvinderij. Ik krijg een rood waas voor de ogen! Brentjens zelf is niet eenduidig hierin, want op p. 147 lezen we „generatiebesef was één van de ideologische drijfveren van het scoutisme.

In haar vormgeving steunde de padvinderij echter op een militair-nationalistische gedachte (...). Het uniform en de militaire organisatiestructuur waren blijkbaar een geschikt jasje om de eigenheid van een jonge generatie kollektief op straat te brengen”. Op p. 224 echter citeert hij de marxist Schwendter. Deze laat geen spaan heel van de ouderwetse jeugdbeweging, z.i. „stoelde ze op een romantisch wereldbeeld, vertoende neigingen tot historie en folklore en wilde ’terug naar de natuur’”. Waarop Brentjens antwoordt: „Vanuit de maatschappijvisie van Schwendter moge dat zo zijn. Wie echter benadrukt dat deze beweging op animerende wijze een nieuwe tijd wenste voor te bereiden en de maatschappij uit haar dufheid wilde halen, die rangschikt haar liever onder een progressieve richting.” Hoe een beweging die naar zijn aard militair-nationalistisch is, toch progressief kan zijn, ontgaat me.

Ontbrekende sporen

Deze citaten geven me tegelijkertijd de gelegenheid om wat preciezer aan te geven waarom het geen leerboek voor jeugdigen kan zijn. Alles wat de jeugd zelf belangrijk vindt, wordt een beetje afgedaan. Schwendters „visies op subcultuur” bijvoorbeeld is bij studenten erg populair. In een noot (p. 260) wordt gezegd: „Schwendter kent de literatuur vrij aardig en analyseert de diverse opvattingen vakkundig en indringend”. Zou het dan niet zinnig geweest zijn om dan met dezelfde vakkundigheid en indringendheid tegengas te geven? Nu is er van enig argument geen sprake, alleen een schouderophalen: „Vanuit zijn maatschappijvisie moge dat zo zijn”.

Schwendter wordt nog genoemd. Geheel afwezig zijn Habermas „Student und politik”; het verslag van zijn semester over socialisatie, dat in roofofdruk op tal van onderwijsinstellingen heeft gecirkuleerd. Adorno's „Opvoeding tot mondigheid”. Reich's „Greening of America” (Nederlandse vertaling „Bloemen in beton”), om er maar een paar te noemen. Allemaal geschriften die door veel docenten werden afgedaan als pamflettistisch of te subjectief, maar door de jeugd werden gelezen omdat ze er iets van zichzelf in terugvonden. Geschriften die stuk voor stuk best gepast zouden hebben in één of meer sporen van het spoorboekje: er zou beslist een aanzet tot een stimulerend leerboek uitgekomen zijn.

Nu staan ze niet eens in de literatuurlijst. Ergo, „Visies op jeugd” is een knap stukje systematische documentatie. Geschreven in heldere taal, gezien de hoeveelheid materiaal die in het boek is bijeengebracht, is dat geen geringe prestatie. Documentatie is echter niet up to date en niet geschikt voor jeugdige lezers.

gerard nijland

H. J. H. Brentjens
Visies op jeugd. Een systematische vergelijking van theorieën over jeugd en maatschappij. Deventer, Van Loghum Slaterus, 1978. Prijs f 32,50.

Jaap van Praag over relationeel vormingswerk

Het ligt eigenlijk wel op mijn weg in de Humanist nog iets te schrijven over relationeel vormingswerk, nu dit onderwerp op het congres weer eens aan de orde zal komen. Het ligt op mijn weg omdat ik als voorzitter van de begeleidingscommissie deze werkvorm van het begin af heb gevolgd en in de begeleiding ervan ook een werkzaam aandeel heb gehad.

Het is gebleken – en dat was te verwachten – dat het voor velen, vooral jongeren, een grote aantrekkingskracht bezat en het vormde door zijn emotionele kanten een heilzaam tegenwicht tegen de soms wat verstandelijke aanpak van groepswork in het Humanistisch Verbond.

We waren ons van meet af aan wel bewust van de noodzaak om ook deze werkvorm – evenals alle bemoeiingen in de geestelijke begeleiding – met passende waarborgen te omkleden. Voorop stond dat het geen therapeutische groepen moesten zijn en dat ze goed begeleid zouden moeten worden; niet alleen door eisen te stellen aan de groepsleiders, maar ook door regelmatig overleg tussen hen onderling en met bestuurlijke en organisatorische kaders. Dit geldt zoals gezegd voor alle werkzaamheden op het gebied van geestelijke begeleiding, maar in dit geval kwam daarbij nog de geregelde evaluatie door de deelnemers zelf en het onderzoek van deze evaluatie door de begeleidingsgroepen.

Toen dan ook deze werksoort in het HB een paar maal aan de orde kwam, konden we daarover volledige informatie geven, die het HB ook geen aanleiding gaf tot bijzondere bemoeienissen. Daarom is het opmerkelijk dat juist tegen deze werkvorm, nu eens hier dan weer daar, bezwaren rijzen, die naar het mij voorkomt op onvoldoende grond berusten. Het is dan ook de moeite waard deze bezwaren – ook als ze niet duidelijk uitgesproken worden – nog eens te bezien. Ik vermoed dat ze veelal op misverstand teruggaan of op maar half bewuste gevoelens van onlust, die – eenmaal aan het licht gebracht – onvoldoende gegrond kunnen blijken.

Een misverstand is bijvoorbeeld dat men relationeel vormingswerk op één lijn stelt met sensitivity-training, zoals die veelal wordt toegepast, of met andere vormen van zogenaamd intensief groepswork. Ook denkt men wel, dat allerlei emotionele ontsporingen of ontwrichting van huwelijken door dit soort werk veroorzaakt worden. Maar men vergeet dat emotionele ontsporingen en echtscheidingen aan de lopende band voorkomen. Als ze na deelneming aan een relationele vormingsgroep voorkomen, betekent dat niet, dat ze daardoor veroorzaakt zijn. Men weet natuurlijk niet, wat er zoal door die deelneming voorkómen wordt.

In elk geval vindt er vóór deelneming een kennismakingsgesprek plaats, dat ook kan leiden tot afwijzing van een deelnemer wegens te grote onevenwichtigheid. Diezelfde voorzorg vindt bijvoorbeeld ook plaats bij de aanneming van cursisten aan het Humanistisch Opleidings Instituut. Het is merkwaardig dat men daarover nimmer wat hoort; want als er ergens kans bestaat op onvoorziene emotionele ontwikkelingen, dan is het wel bij de opleiding. Maar

ook daar vindt een zorgvuldige begeleiding plaats. Trouwens het gehele werktein van geestelijke begeleiding en vorming vergt grote zorgvuldigheid, omdat het altijd gaat om mensen met mogelijkheden én risico's. Daarop moeten we steeds bedacht zijn.

Aan de andere kant hebben we – behalve bij het vormingsonderwijs – steeds te maken met volwassen mensen, die verantwoordelijk zijn voor wat zij ondernemen; ook voor hun eigen gevoelsleven. Als zij zich tot een bepaald stuk werk niet aange trokken voelen, moeten ze er niet aan deelnemen. Dat is ieders vrijheid en met iedereen wordt besproken, wat hij verwachten kan. Ik denk wel eens dat sommigen zich voorstellen, hoe zij zelf op sommige situaties zouden kunnen reageren en daarin dan geen zin hebben. Nu, dat hoeft ook niet. In ons werk doen wij een aanbod, en alleen wie wil maakt er gebruik van. Maar het lijkt te ver te gaan om hen die er gebruik van willen maken, de gelegenheid daartoe te onthouden.

jaap van praag

C. H. Schonk, „Humanisme, ook uw kijk op het leven?”

Een beschrijving in eenvoudige, heldere taal van de principes van het humanisme en de humanistische kijk op het leven. Te bestellen door storting van f 10,70 op gironummer 58 t.n.v. Humanistische Pers te Utrecht, met vermelding van „boekje Schonk”.

POST VOOR DE BESTUREN

Regelmatig gaan er vanuit Utrecht stukken naar de besturen van de gemeenschappen met mededelingen, dokumentatie, opwekkingen, gereedschap, enz. Die stukken zenden we aan de sekretarissen(-essen) en voorzitters en het is de bedoeling, dat zij in de eerstvolgende bestuursvergadering aandacht krijgen. Op 17 maart viel er weer zo'n enveloppe in de bus, waar we in vonden:

– de bijgewerkte verzamellijst van de namen en adressen van de voorzitters, sekretarissen en penningmeesters van alle gemeenschappen.

– De uitnodiging voor het congres op 26 en 27 mei as. in Hilversum met nadere informatie en het verzoek afgevaardigden naar het congres aan te wijzen en op te geven. Een huishoudelijk congres vervult een onmisbare functie in het democratisch gebeuren in elke vereniging. Daarom verwachten we, dat alle 63 gemeenschappen met twee à drie afgevaardigden het gehele weekend aanwezig zullen zijn.

– Een verzamellijst van alle bijeenkomsten met een spreker in alle gemeenschappen in het seizoen 1978/1979, voor zover bekend. Zo'n lijst wordt elk jaar gemaakt en omvat zes kantjes volgetypt. Op die manier kunnen besturen zien, wat er in de andere gemeenschappen gebeurt en daaruit mede ideeën opdoen voor hun eigen programma.

Het congres van het verbond op 26 en 27 mei as in Hilversum is ook toegankelijk voor belangstellenden. Over de wijze, waarop u een toegangskaart kunt aanvragen vindt u nadere mededelingen in het volgende nummer van Humanist.

(Advertentie)

Het Bestuur van de Stichting Intramurale Geestelijke Verzorging te Hengelo (O), welke ten doel heeft de coördinatie van de Geestelijke verzorging van patiënten (en desgevenst ook personeelsleden) van de Verpleeginrichting dokter P. C. Borsthuis, alsmede het Streekziekenhuis Midden-Twente (waaronder ressorteren 2 locaties nl. het Gerardus Majella Ziekenhuis en het Kon. Juliana Ziekenhuis) wil overgaan tot het vormen van een pastoraal team.

Reeds aanwezig: 1 R.K. pastor (full-time)

Gevraagd worden:

1 predikant(e) in volledig dienstverband

1 R.K. pastor in part-time dienstverband (20 uur per week)

1 Humanistisch raadsvrouw of raadsman in part-time dienstverband (20 uur per week)

De benoeming van de R.K. pastor geschiedt door de Stichting, in overleg met het Bisdom Utrecht. De predikant(e) zal als huispastor aan het dokter P. C. Borsthuis zijn verbonden, maar zal tevens mede betrokken zijn bij de geestelijke verzorging van de Ziekenhuispatiënten, samen en in overleg met de andere collegae.

Gegadigden, die een pastoraal klinische training hebben gevolgd of bereid zijn deze te volgen genieten de voorkeur.

Salaris en arbeidsvoorwaarden zullen worden vastgesteld volgens N.Z.R. normen.

Het Bestuur staat ook open voor suggesties van hen, die willen wijzen op gegadigden, die voor benoeming in aanmerking zouden kunnen komen.

Sollicitaties met uitvoerig curriculum vitae te zenden aan de secretaresse van het Bestuur: Mevrouw A. Swart-Wallien

van Swietenstraat 12, 7555 BL Hengelo (O.), tel. 05400 - 27351

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot de huidige R.K. Pastor:

Pastor H. G. M. Limbeek, Gerardus Majella Ziekenhuis, Hengelo.

Tel. 05400 - 15880

Aangenaam kennis te maken

Eén van de belangrijke zaken die op het tweedaags kongres van het Humanistisch Verbond (dat eind volgende maand wordt gehouden) aan de orde zal komen, is de verkiezing van nieuwe leden voor het hoofdbestuur en verbondsraad.

In de Humanist van 1 maart hebben wij al alle kandidaten vermeld, in dit nummer stellen we de lezer zeven nieuwe gezichten voor van kandidaten. Een kennismaking die in het komende nummer zal worden voortgezet.

Arie den Broeder

Als voorzitter van de gemeenschap Voorburg/Rijswijk is hij geen onbekende in het Humanistisch Verbond. Hij heeft een grote belangstelling voor sociaal-economische vraagstukken, en speelde een belangrijke rol bij de discussie over een humanistische visie op de arbeidsethiek.

Erik van der Hoeven

Hij zal vermoedelijk in het hoofdbestuur de „milieuportefeuille“ gaan beheren. Hij vertegenwoordigt het HV al bij de voorbereiding van de brede maatschappelijke discussie over het toekomstig energiebeleid en heeft een grote belangstelling voor het wetenschappelijk werk vanuit humanistisch perspectief.

Frans van der Made

Het is na lange tijd weer gelukt iemand uit het noorden voor het hoofdbestuur kandidaat te stellen. Omdat het hoofdbestuur uit vrijwilligers bestaat die in de avonden bijeenkomen, is het begrijpelijk dat de afstand een probleem vormt. Het is verheugend dat Frans toch kans ziet zich actief voor het landelijk HV in te zetten. Zijn belangstelling gaat als historicus uit naar het wetenschappelijk werk van het HV.

Seine van de Belt

Als voorzitter van de stichting die de humanistische militaire tehuizen beheert, vervult deze gepensioneerde raadsman uit de strijdkrachten nog een belangrijke taak binnen de humanistische beweging. Hij vertegenwoordigt de HV ook op allerlei andere plaatsen, bijvoorbeeld bij de levensbeschouwelijke adviescommissie van de Ziekenhuisraad. Zijn lidmaatschap van de Verbondsraad is daarom heel functioneel.

Hein Roethof

Gelukkig is deze oud-vice-voorzitter van het hoofdbestuur ondanks zijn drukke werkzaamheden als PvdA-Kamerlid nog steeds beschikbaar voor de verbondsraad. De laatste tijd zijn de politieke kontakten aanzienlijk toegenomen, en Roethof speelt daarbij een belangrijke rol naar de PvdA toe.

Han Sie Dhian Ho

Afgezien van zijn vele HV-activiteiten in het oosten des lands en zijn deskundigheid op agogisch gebied, wordt zijn lidmaatschap van de verbondsraad ook door velen gewaardeerd om zijn heldere en ter zake doende analyses in de vergaderingen van allerlei inhoudelijke en organisatorische vraagstukken.

Aleida Zoutendijk-Meijs

Zij is momenteel actief binnen het HV-Leiden en zal in het hoofdbestuur mogelijk taken gaan vervullen in de sfeer van de geestelijke verzorging en/of de personeelscommissie. Bovendien is zij als vrouw van een VVD-senator goed op de hoogte van voor ons belangrijk politiek gebeuren.

KONGRES 1979

Voorstel tot wijziging van statuten en huishoudelijk reglement.

In verband met veranderingen in het verenigingsrecht worden aan het komende kongres enige wijzigingen voorgesteld in onze statuten en het huishoudelijk reglement, waarin tevens voorstellen zijn verwerkt, die op het vorige kongres aan de orde zijn geweest. De tekst van deze voorstellen is inmiddels aan de besturen van de gemeenschappen gezonden en wordt uiteraard ook opgenomen in de map met kongresstukken voor de afgevaardigden.

Agenda

Op het kongres komen aan de orde de gebruikelijke punten: verslag werkzaamheden hoofdbestuur, financieel verslag, voorstellen, begroting 1979 en verkiezingen. Interessante vaste punten zijn ook de openingsrede van de voorzitter en de uitreiking van de J. P. van Praagprijs. Tenslotte komt als inhoudelijk punt aan de orde een discussie over een aantal belangrijke beleidsvragen n.a.v. het rapport „Buitenkerkelijk denken“, dat door het Sociologisch Instituut van de Universiteit van Utrecht is uitgebracht n.a.v. het kongresvoorstel op het vorige kongres om een onderzoek te doen instellen naar de groeimogelijkheden van het H. V.

Kongresmap

Op dit moment wordt op het Centraal Bureau hard gewerkt aan het produceren van de – uitvoerige – kongresmap. Eind april wordt deze map rechtstreeks toegezonden aan de afgevaardigden naar het kongres en aan de besturen van de gemeenschappen.

Toegang belangstellenden

Het kongres op 26 en 27 mei a.s. in Hilversum is vrij toegankelijk voor belangstellenden mits zij van te voren een toegangskaart hebben aangevraagd. Die aanvraag kan tot 18 mei worden gezonden aan het Centraal Bureau, waarna een toegangskaart plus een beknopte kongresmap worden toegezonden. De toegang is gratis, de kosten van konsumpties enz., zijn voor eigen rekening. De tijden van het kongres zijn: zaterdag van 10 tot 18 uur, zondag van 10 tot 16.30 uur

ANTI-HUMANISME

Als atheïst en humanist en ook socialist ben ik het volkomen eens met Blauws stelling. Hoewel ik mij kan indenken dat iemand lid van het H.V. is omdat hij/zij ongodsdienstig is, maar toch geen socialist is. Zoals er velen in het H.V. zijn, die de liberale beginselen zijn toegedaan. Hen moet men ook respecteren: tolerantie is toch een kenmerk van een humanist!

Wat echter de Voorzitter van het H.V. schrijft in no. 6 betreffende „anti-humanistische aanvallen en de lijdzaamheid van 't H.V.'”, geeft mij aanleiding daarover het volgende te zeggen. Uit het lezen van meerdere artikelen in „Humanist” komt de lijdzaamheid van het H.V. ten opzichte van de „Kerken” wel naar voren. Daarin moet m.i. verandering komen. Men moet kerken en andere godsdienstige organisaties aanvallen op dezelfde wijze als zij dat ons doen. Of moeten wij dat overlaten aan Vrijdenkersorganisaties?? De vraag stellen is die beantwoorden!

Ik neem aan, dat ongodsdienstige leden wel een meerderheid in het H.V. vormen, hoewel er blijkbaar ook religieuze leden zijn. Is men, juist om dat kleine aantal religieuze leden, zo bang om de „Kerken” van het zelfde laken een pak te geven? In dit verband haal ik aan wat Mevr. Annie Romein-Verschoor schrijft over het H.V. in „Omzien in verwondering” deel 2, pag. 118/119: „Wij zijn na de oorlog direct lid geworden van het H.V., maar hebben later weer bedankt ... omdat het H.V. teveel een kerk naast de kerken was geworden, met **alle concessies** die daarbij onvermijdelijk bleken. ... Te sterk is de eis van het „niemand aanstoot geven”. En verder: de op-richting van het H.V. kan men zien als een verzuilingsdefensief ... het humanisme werd voor velen een lendenschortje voor de „naaktheid” van het Atheïsme.” ...

Als men door onze lijdzaamheid, c.q. tolerantie de gelovigen inspireert tot het aanvallen van het H.V. – gelovigen die hun standpunt baseren op sprookjes in oude boeken – dan dient men zich flink te verdedigen. Een humanist is toch per definitie geen Lamme Goedzak? Er zijn redenen en middelen genoeg om flink van ons af te bijten. De Fransen zeggen niet ten onrechte „Qui se fait brebis le loup le mange!”

Angst bij hun „heidense”, tegenstanders wordt door „gelovigen” niet gerespecteerd: wel beangst hén een goed gefundeerde tegenaanval. En ... wellicht wordt door een harde aanpak, voor niet-georganiseerde humanisten de reden geboren, om nu lid van het H.V. te worden.

Ik voeg mijn „bede” bij die van Blauw: gaarne hierover discussie in ons blad. Het Ongodsdienstige Humanisme is het waard.

j. lieder-mooij

BLAUW 1

Graag een klein polemiektje met Piet Blauw. Hij stelt dat er anti-kerkelijken zijn

en dan aan de andere kant de gelovigen. Hij heeft het helemaal niet over het grote verschil tussen orthodox en vrijzinnige gelovigen. De eerste groep kerkmensen hangt de door hem genoemde dogma's aan en willen hun kinderen met die zelfde leerstellingen vasthouden, wat steeds moeilijker wordt. Er zijn heel wat buitenkerkelijken, vrijzinnig religieuze mensen, die het in hun vroegere kerk niet meer langer zagen zitten en uittraden. Heel veel bleven „dakloos”, zij geloven met de anti-kerkelijken dat de mens het zelf in dit leven moet klaren. Blauw is mijns inziens lid van de „grote” S-partij er zijn er nog twee die de S met ere voeren, dan heb je D'66 en de V.V.D. (linkervleugel). Zij leveren allemaal leden voor het Humanistisch Verbond. Ook daar sociaal voelende mensen die geen „uitzuigers” zijn en ook een andere levensstijl voorstaan. Laten wij niet hacketakken, gezamenlijk bouwen aan een groter H.V. waar plaats is voor mensen die van goeden wille zijn. b. hopster-boeke

BLAUW 2

Ik meen opgemerkt te hebben, dat de lezers van Humanist, naar aanleiding van het een of ander dat zij in dit blad gelezen hebben, vaak van zich zelf getuigen.

De een getuigt een religieus humanist te zijn, de ander zegt een agnostisch humanist te zijn, en weer een ander, zoals de heer P. Blauw dat in de Humanist van 15 maart 1979 doet, getuigt een atheïstisch (anti-kerkelijk en anti-godsdienstig)-socialistisch humanist te zijn. Het lijkt wel alsof de leden van het Humanistisch Verbond vogels zijn van nogal verschillende levensbeschouwelijke pluimage zijn.

Zou een inventarisatie van de levensbeschouwelijke categorieën, waartoe de leden van het H.V. zich rekenen, niet zinnig zijn, zodat men dan ook kan bepalen hoeveel leden van het H.V. zich tot die categorieën rekenen? Het draagt bij tot een betere beeldvorming van elkaar, dacht ik.

marcel huppe

GEMEENSCHAPPEN

Bijeenkomsten gemeenschappen

Op 22 april spreekt Rob Tielman **Amersfoort** over een onderwerp, dat thans dikwijls aan de orde wordt gesteld: „De jongeren en het Humanistisch Verbond”. De volgende dag, 23 april kunt u in **Apeldoorn** gaan luisteren naar A. J. v. d. Kooy over een thema dat ook op het kongres zal worden besproken, nl. „HV waarheen?”. Een ander onderwerp, dat ook op de kongres-agenda staat, komt op 19 april in **Doetinchem** ter sprake: J. Mug spreekt dan over „Oorlog en vrede”.

In **Dordrecht** geeft op 29 april mevr. Epe-ma-Brugma haar visie op het probleem van de „Selektieve groei”. In **Groningen** gaat op 26 april Jan de Leede de problematiek van de relatie tussen levensovertuiging en politiek weer eens uiteenrafelen. En op 22 april bespreekt K. Zijlstra in **Sneek** de relatie tussen mensen en energie.

Rotterdam gaat op 24 april eens kritisch kijken naar hetgeen er vanuit humanisti-

sche gezichtspunten mankeert aan ons strafrecht, ingeleid door mr. J. A. Janse-de Jonge. In **Voorburg** stelt op 18 april onze gemeenschap de problematiek aan de orde van de minderheidsgroepen in de samenleving. Spreker G. Ebbeling. En tenslotte noemen we nog **Zeist**, waar op 29 april J. F. Sinke spreekt over „Humanisme en krijgsmacht”.

Luistert u mee, denkt u mee en praat u mee?

FAMILIEDAG HOORN

De gemeenschap Hoorn e.o. organiseert zondag 13 mei a.s. een gewestelijke familiedag waaraan alle leden van de Noord-hollandse gemeenschappen met hun kinderen kunnen deelnemen. De dag wordt besloten met gezamenlijk thee drinken. De kosten voor deelname zijn f 6,50 en voor kinderen f 3,-.

Sekretariaat: Rina Dikstaal, Hoorn, Sjees 45, tel. 02290 - 15758.

verpleeghuis voor demente bejaarden, schakelweg, poortugaal

Breede Vliet te Poortugaal is een in 1978 geopend verpleeghuis voor demente bejaarden en behoort tezamen met een verzorgingstehuis en een serviceflat tot de Stichting tot huisvesting, verzorging en verpleging van bejaarden Meeuwenplaat te Poortugaal. Breede Vliet biedt huisvesting aan 150 bewoners en er zijn ca. 150 personeelsleden werkzaam.

De gedachte van het verpleeghuis is, dat het personeel er is voor de bewoners, die dus in het geheel centraal komen te staan.

Het bestuur van de Stichting is werkzaam vanuit een maatschappelijke- en levensbeschouwelijke visie.

Voor een goede begeleiding van onze bewoners, hun familieleden en de personeelsleden van Breede Vliet zoeken wij contact met een

geestelijk verzorg(st)er

De werkzaamheden zullen in teamverband met medische dienst, familieraad, verpleging en verzorging verricht moeten worden.

Voor uitgebreide informatie kunt u contact opnemen met de algemeen directeur, de heer C. Bloot (tel. 010-383344).

Uw schriftelijke sollicitatie kunt u, binnen 14 dagen na verschijning van dit blad, richten aan de directie van verpleeghuis Breede Vliet, Schakelweg 162, 3174 JL Poortugaal.

verpleeghuis
**breede
vliet**

televisie-kultuur uit de Verenigde Staten

wordt verwacht: „Holocaust”

Kijk er uw programmablad voor radio en televisie maar op na, als er geen Amerikaanse tv-industrie was en als er geen pijpleidingen liepen van die industrie naar Nederland, Europa en alle andere onderontwikkelde en ontwikkelde uithoeken van de wereld, dan had die wereld een ander beeld van zichzelf. Pepper, Gunsmoke, Het Aspen-mysterie, Starsky en Hutch, Operatie Petticoat, Kojak en noem maar op, straffe cocktails van 25% stoere helden, 25% super-schoften, 25% love en 25% naar keuze, te serveren tegen een achtergrond van list, bedrog, gewelddadigheid en overdaad. Die Amerikaanse tv-vermaakindustrie: veel kaf, nauwelijks enig koren.

Het zou nu te ver voeren zelfs maar een poging te ondernemen tot uitdiepen van de oorzaken daarvan. Ik volsta ermee te verwijzen naar de puur commerciële opzet van de televisie in de VS. Er is daar „gratis” tv, de kijker betaalt geen kijkgeld, de industrie drijft op tv-advertenties die, niet zoals bij ons buiten de programma's worden gehouden, maar die in blokken voor, tijdens en na elk programma de lucht ingaan. Ook in de tv-serie „Holocaust”, waarover ik het in het bijzonder wil hebben.

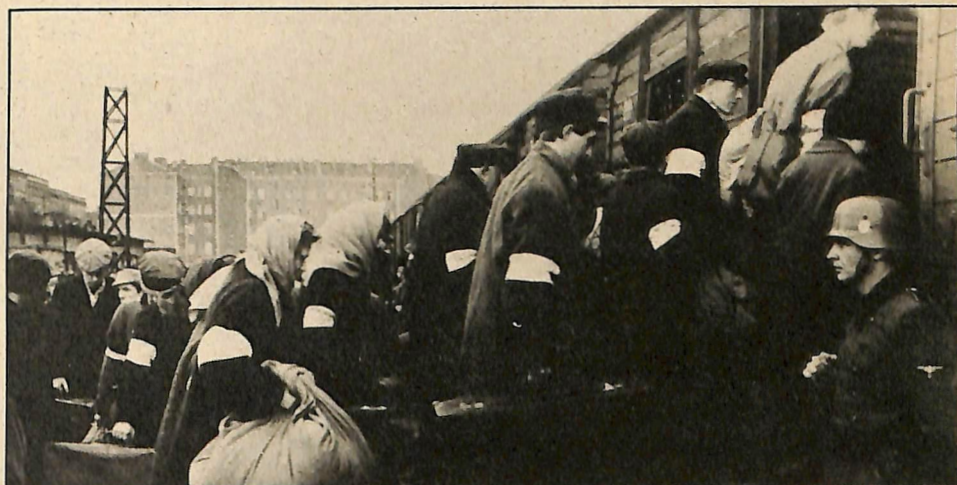
Voor de reclameblokken die in een programma worden uitgezonden (gemiddeld zo'n 5 blokken per uur, één per circa 10 minuten) dikteren, samen met de skrupuleus bijgehouden kijkdichtheden, of een programma mag blijven of niet. Daarbij bestrijden de drie grote netwerken, ABC, NBC en CBS, die elk de gehele VS bestrijken, elkaar met het mes op tafel in superkomisch, super-spannend en super-dramatisch. Veel kijkers resulteert in veel advertenties en veel advertenties in veel winst. Zo eenvoudig is dat.

Een paar jaar geleden, op de golf van bewustwording van de zwarte bevolking van de VS, realiseerde de omroepmaatschappij ABC zich dat een tv-serie over de historie van de Amerikaanse negers de kassa's van ABC zouden doen rinkelen. Dat werd „Roots”, hier ten lande vertoond door de AVRO. De serie werd een spraakmakend succes. De programma's van de concurrerende netwerken werden weggespeeld. „Roots” werd de meest bekeken serie ooit vertoond op de Amerikaanse tv.

Dat succes, ook in financieel opzicht, werd een trendsetter. Het antwoord van NBC was „Holocaust”, in de VS uitgezonden in april vorig jaar. Gemaakt volgens hetzelfde procédé: negen en een half uur televisie, opgebouwd uit episodes van telkens twaalf minuten, die in die twaalfde minuut naar een dramatisch hoogtepunt gaan, waarna er een reclameblok volgt. (In de versie die de TROS van maandag 23 april af zal uitzenden zitten die reclameblokken – gelukkig – niet. Wie echter let op de tussensprintjes naar een klimax, zal merken dat dat elke twaalf minuten het geval is. Je kunt je horloge erop gelijk zetten.)

Vanaf 23 april zal de TROS de omstreden Amerikaanse serie „Holocaust” op de televisie brengen. De vorige redakteur van Humanist de heer Jungman, specialist in televisie-aangelegenheden, geeft in bijgaand artikel zijn visie op deze controversiële serie.

Het woord Holocaust betekent massaslachting en heeft, men zal het inmiddels weten, hier betrekking op de massale vernietiging (de Endlösung) van alle joden die tijdens de tweede wereldoorlog binnen het bereik en in de macht waren van Hitler en de zijnen. De tv-serie „Holocaust” vertelt dat verhaal in de personages van twee families, de joodse familie Weiss en de tot grote „arische” hoogten stijgende familie Dorf. De achtergrondmuziek bij een en ander (Kristallnacht, deportatie, gaskamers,

„Joden” worden in de trein voor Auschwitz gedreven: figuranten op uurbasis

opstand in het ghetto van Warschau) is van Morton Gould. „Holocaust” (volgens Elie Wiesel, één der weinigen die het vernietigingskamp overleefde: de trivialisering van de echte holocaust) is in de VS een zo groot succes geworden dat advertenties voor overzeese klanten spreken van „NBC's biggest hit!” 42 landen hebben de serie reeds gekocht en ten dele ook al uitgezonden, zoals bv. West-Duitsland, waar „Holocaust”, hoe goed of slecht ook gemaakt, een schokgolf van reacties heeft opgeroepen.

Eerste gegadigde om de serie in Nederland uit te zenden was de NCRV. Na lang en diep nadenken besloot deze omroep van dat recht af te zien. De tweede gegadigde was de TROS en voor die omroep golden de bezwaren van de NCRV dat de serie trivialeert, uit is op effectbejag en valse sentimenten, niet. Hoewel, zeker nadat de serie in Duitsland zoveel emoties heeft losgemaakt, uitzending via de Nederlandse tv bijna onvermijdelijk is geworden; ben ik het eens met de NCRV en wilde dat uit

VERBOND OP RTV

De zendtijduitbreiding per 1 april a.s. gaat het Verbond besteden aan een nieuw wekelijks magazineprogramma: „Na vijven en zessen” dat een aktueel karakter zal dragen. Dit wordt uitgezonden dinsdags van 18.20-18.50 uur op Hilversum 2.

zo'n troebele bron als de Amerikaanse tv-industrie zo'n serie over zo'n onderwerp nimmer was opgeweld. Al kan het voer zijn voor psychologen dat iets van de omvang van het drama dat zich in de tweede wereldoorlog heeft voltrokken aan joden en anderen, pas in deze vorm tot brede lagen van de bevolking doordringt en dat alle eerder en met oprechter bedoelingen gemaakte dokumentaires niets hebben uitgehaald.

In „Holocaust” komt een scene voor van naakte vrouwen en kinderen die de gaskamer worden ingedreven. We zien de deuren op slot gaan en horen hun doodskreten. Dat wil zeggen: we zien figuranten die op uurbasis zijn gehuurd en die op teken van regisseur en geluidsman, de herrie moeten maken die volgens hen mensen zouden maken die in de gaskamer verstikken. De reeds eerder genoemde Elie Wiesel over deze scene in zijn bespreking van „Holocaust” in de New York Times: „Het ge-

bruik van trucs en speciale effecten om het onbeschrijflijke te beschrijven vind ik moreel verwerpelijk. Erger: het is onfatsoenlijk. De laatste ogenblikken van de vergeten slachtoffers behoren hun alleen. Ik weet wel: men zal zeggen dat filmen zijn eigen wetten heeft en zijn eigen eisen stelt. Dergelijke dingen gebeuren ook in oorlogsfilms en historische rekonstrukties. Maar de Holocaust staat op zichzelf, is niet zomaar een voorval. Ik protesteer niet omdat het niet artistiek genoeg maar omdat het niet authentiek genoeg is gedaan. De toon is verkeerd. De meeste scènes hebben iets onwaarachtigs: te veel „drama” te weinig „dokument”. We moeten ons de Holocaust blijven herinneren, maar niet als een show.”

Er zijn zes miljoen joden om het leven gebracht door Hitler. De serie heeft de NBC, die kosten noch moeite spaarde, zes miljoen dollar gekost. Vergeef me het reken-sommetje, dat is dan één dollar per vermoorde jood. Bloedgeld.

wim jungman

Claus en Hivos

Nadat eerder minister De Koning een werkbezoek had gebracht aan het Humanistisch Instituut voor Ontwikkelingssamenwerking, werd op 13 maart j.l. Z.K.H. Prins Claus ontvangen op het HIVOS-kantoor in Den Haag.

Samen met de plaatsvervangend directeur-generaal van Buitenlandse Zaken, de heer Jonkman, bracht hij een werkbezoek om in zijn nieuwe functie van adviseur van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking kennis te maken met de kleinste en jongste van de vier partikuliere medefinancieringsorganisaties. De kleinschaligheid en het experimentele karakter van de diverse projecten kwamen herhaaldelijk aan de orde. Prins Claus bekende na afloop aanvankelijk wat aarzelend tegen HIVOS als vierde organisatie te hebben aangekeken, maar dat hij nu duidelijk het gat in de markt zag waar HIVOS in was gesprongen: het bezoek was voor hem een eyeopener geweest.

nieuwe leden

Omdat veel nieuwe leden er behoefte aan blijken te hebben kort na hun lid worden persoonlijk te worden benaderd door de plaatselijke gemeenschap, geeft het Erasmushuis in Utrecht met ingang van april **wekelijks** de adressen van nieuwe leden aan de plaatselijke besturen door. Mocht u eventueel zelf bij de benadering van nieuwe leden betrokken willen worden, neem dan even met het plaatselijk bestuur contact op.

amnesty

Rob Tielman heeft met Cees van der Kroef (voorzitter van Amnesty Nederland) een gesprek gehad over de verontrustende islamitisering in de Arabische wereld, de voorgenomen internationale humanistische ombudsman, de problemen van humanisten in landen waar de scheiding van kerk en staat niet in acht wordt genomen, de vraag of boycot-acties wenselijk zijn, de wenselijkheid ook de vervolging van homoseksuelen in het takenpakket van Amnesty op te nemen, enz. De beide voorzitters van HV en Amnesty hebben regelmatig overleg over lopende vraagstukken die beide organisaties bezighouden.

wat te doen?

Er zijn wel eens humanisten die in hun eigen omgeving iets willen doen voor de humanistische beweging zonder meteen in een bestuur te gaan zitten. Voor hen (maar ook voor ieder ander) volgen hieronder een paar tips. Ga eens na of in de plaatselijke openbare bibliotheek de boeken van Van Praag (Grondslagen), Constandse (Geschiedenis van het Humanisme), Schonk (Humanisme) zijn opgenomen. Vraag eens in uw kennissenkring of men weet wat er op hun persoonskaart staat. Zoek eens uit of de plaatselijke gemeenschap ook in de gemeentelijke informatiefolder staat.

Schrijf eens een ingezonden brief als er onjuistheden over het humanisme verkondigd worden in een plaatselijk blad of als het humanisme nooit aan de orde komt in de rubriek geestelijk leven. Benader eens het gemeenteraadslid waarop u bij de laatste verkiezingen steunde als er op levensbeschouwelijk gebied iets niet klopt in uw gemeente (geestelijke verzorging in het algemeen ziekenhuis, hvo in het openbaar onderwijs, achterstelling van ongehuwd samenwonenden, raadsgeboden, zit het HV in de plaatselijke welzijnsplanning?). Zit er een humanist in plaatselijke besturen van door de overheid gesubsidieerde in-

stellingen zoals de openbare bibliotheek, het algemene ziekenhuis, een neutrale woningbouwvereniging, het kruiswerk, het buurt- of dorps huis, kortom allerlei instellingen waarvan u gebruik maakt. Blijkt er iets niet te kloppen, neem dan contact op met uw gemeenschapsbestuur. Boekt u een succesje: laat het dan ook even weten. Dat stimuleert anderen weer!

Vrij Nederland

In vrij Nederland lees je nooit iets over het HV (afgezien van de affiche-rubriek). Op 31 maart j.l. schrijft Rein Bloem dat hij het moeilijk heeft met „de mens, die mij te dicht in de buurt van het Humanistisch Verbond komt, de zondagmorgen-expressie daarvan.”

Zo'n blikvernuwing krijg je natuurlijk als er in VN nooit iets over humanisme te lezen valt.

kontakten

In de reeks van kontakten tussen het HV en min of meer verwante groeperingen hebben inmiddels besprekingen plaats gevonden met de Rutgersstichting, het NVV-jongerencontact, de PSP en de PPR. Gepand zijn ontmoetingen met de onderwijsvakbond ABOP, de NVSH, het sekretariaat van de Hervormde Kerk, en de Nederlandse Protestantse Bond. Met het bestuur van het Academisch Ziekenhuis van Groningen zullen de onderhandelingen heropend worden over het aanstellen van een humanistisch raadsman-vrouw aldaar. Bij het Ministerie van Volksgezondheid is

aangedrongen op het aanstellen van humanistische raadsleden in psychiatrische inrichtingen.

persoonskaart

Doet de ene gemeente erg moeilijk als men de gegevens op de eigen persoonskaart wil controleren, de andere biedt zo'n controle geheel op eigen initiatief en ongevraagd aan. In januari nog ontving een inwoner van Voorschoten een dubbele kaart van het gemeentebestuur, met aan de linkerkant de persoonsgegevens van de betreffende man, die „ter controle” werden aangeboden en aan de rechterkant enkele vragen in verband met „aangifte hondenbelasting”. Bij de persoonsgegevens wordt open en bloot de kerkelijke gezindte gemeld.

Hoezeer we de open houding van Voorschoten ook op prijs stellen, de gemeente zit in twee opzichten fout. Allereerst kan de kaart door kerkelijke inwoners worden aangewend als niet-jood verklaring. Op de tweede plaats kan de privacy van de betrokkene in gevaar komen, als zij of hij net verhuist is of de post verkeerd bezorgd wordt. Toch geen goede beurt van Voorschoten!

onderwijs

De tweede helft van de negentiende eeuw is voor de opzet en vormgeving van het Nederlandse onderwijssysteem van vitaal belang geweest. De school werd inzet van een maatschappelijk krachtenspel, waarbij socialisten en liberalen de hoofdrol speelden. „Verheffing van de arbeidersklasse” en „Aanpassing van de school aan de economische eisen” waren belangrijke drijfveren voor de opbouw van een nieuw schoolsysteem. Tegelijkertijd ontbrandde de schoolstrijd rond de plaats van het confessionele onderwijs. Over deze periode maakten dr. L. Dasberg en drs. J. Jansing, medewerkers aan de universiteiten van Amsterdam en Utrecht, een informatief boekje onder de titel: Meer kennis meer kans: het Nederlands onderwijs 1843-1914. Aardig is dat de auteurs de thematiek uit de negentiende eeuw plaatsen in het perspectief van de huidige discussie over een grotere gelijkheid van kansen in het onderwijs. Veel cijfers en gegevens over doelstellingen en inhoud van het onderwijs geven dit boekje een grote gebruikswaarde. Het is uitgegeven bij Fibula-Van Dishoeck in Haarlem en kost f 22,50.

Griekenland

Het Griekse parlement heeft onlangs besloten het recht op een burgerlijk huwelijk in te voeren en de mogelijkheden tot echtscheiding te verruimen. Als reactie hierop heeft de Grieks-orthodoxe aartsbisschop Kantiotis verklaard van Griekenland een „Grieks-orthodoxe Republiek” te willen maken, die geheel is gebaseerd op kerkelijke principes. De aartsbisschop, die zich de „Khomeiny van Griekenland” noemt, wil in dat kader politie-maatregelen treffen tegen iedereen die niet Grieks-orthodox is.